

Josef Koudelka

Deníky

Torst, 2021, 416 stran

TEXT MÁRIA KARLAKOVÁ

HODNOCENÍ 90 %

Josef Koudelka je jeden z najvýznamnejších fotografov 20. storočia, vďaka fotografiám okupácie z roku 1968, súborom Cikáni a Exily, ktoré vytvoril po emigrácii z Československa. Neskôr po návrate sa venoval panoramatickým fotografiám továrni, zničenej krajiny človekom s environmentálnym presahom a v neposlednej rade fotografiám svätej zeme, ku ktorým jeho asistent Gilad Baram vytvoril dokument Koudelka Shooting Holy Land. Samozrejme za týmto všetkým sa schováva omnoho viac.

Krvná skupina Josefa Koudelky je vzácna. Jeho pohľad na svet, to kým je a naopak nie je, sa premieta v jeho najväčšej vášni a poslaní, fotografii. Jedno bez druhého by neexistovalo. Nepremárniť ani jeden deň. S ľahkosťou a bez obáv zajtraška žiť prítomnosťou. Urobiť maximum, nie pre iných, ale pre seba – „CO JE DOMOV. DOMOV JE, KDE JSI TEĎ. Co to je život. Život je teď.“ Sloboda nie je zadarmo, kde iný potrebujú istoty, Josef Koudelka nachádza seba v tom nebyť otrokom vecí, života, objavovať a vnímať krásu sveta, na čo sa nabaľujú jeho morálne hodnoty k vzťahu ľudí, ktorých fotografuje – „NEMÍŤ PENÍŽE, NEMÍŤ VIČE NEŽ LIDÉ, KTERÉ FOTOGRAFUJEŠ, JE JEDNA Z MÝCH MORÁLNIČH PODMÍNEK.“ Nie je to len kniha o fotografii, je to v prvom rade kniha o živote. Úzky výber poznámok, ktoré si zapisoval behom svojho života, dopĺňujú denníkové fotografie a skeny stránok z originálnych denníkov. Vnímanie, kritika fotografie poprepletaná plánmi a realizáciou ciest za dobrou fotkou, citácie kamarátov fotografov z agentúry Magnum. Zamyšľanie sa, vymedzovanie sa, obyčajnosti dňa, priateľstva, láska ku životu a svetu, ale aj to, ako sa pomaly mení. Nájde tam všetko. Na mile vzdialený spôsob života, ktorý je nám blízky, no pod nánosom zabehnutého systému a nášho tichého súhlasu. Nechciet viac, než nutne potrebujeme. Kniha Deníky nie je príručka, ako sa stať dobrým fotografom, aj keď je rozhodne smerodajná, je to príručka, ako sa stať dobrým človekom.

Jan Bělíček, Apolena Rychlíková,

Pavel Šplíchal, Saša Uhlová

Stát v rozkladu

Host, 2021, 197 stran

TEXT MXM

HODNOCENÍ 85 %

Stáří, bydlení, vzdělávání, zdravotnictví, kultura, vyloučené lokality, proměna práce. „Jsou to témata, o kterých se mluví během takřka každých voleb, ale reálně s nimi politici nic nedělají a nechávají věcem volný průběh,“ shrnují novináři z internetového deníku Alarm důvody, proč postavili publikaci Stát v rozkladu právě na těchto tématech. Nakladatelství Host tak navazuje na vlastní titul Slepé skvrny (2019) Daniela Prokopa, ovšem s tím rozdílem, že zatímco Prokop coby sociolog nabídl pregnanční analýzy opřené o nespočet vědeckých výzkumů a průzkumů veřejného mínění, autoři Státu v rozkladu staví na osobních, osobitých a emocionálně nasycených reportážích.

Ty jsou „z oblastí, na které se od sametové revoluce zapomnělo“, což je zdánlivě lacině zobecňující podtitul knihy, ale texty si ho snadno obhájí. Čtení je to neutěšené, až depresivní, ať už jde o bytové poměry pražských důchodců, romské problémy na Ústecku nebo mapování života mladých na Ostravsku a Zlínsku. Depresivní, ale i dobrodružné. Reportáže mají švih zkušených terénních pracovníků a jsou podané přesvědčivě, i když místy by snesly přísnější redaktorskou ruku. Takzvané slepé skvrny se na mapě České republiky nemění, jen je pandemie – jak říkají sami autoři – „odhalila v nemilosrdné nahotě“. A ne, na konci knihy nebudete mít pocit, že jde o klišé. To, že lidi z nejchudších krajů chodí k volbám v nejmenším počtu nebo častěji volí strany, které nejsou demokratické, má své zřejmé příčiny.

David Yoon

Verze Nula

Host, 2021, překlad Aleš Drobek, 365 stran

TEXT PETR MAREŠ

HODNOCENÍ 85 %

Kyberprostor už dávno není jen místem spolupráce a objevování nových horizontů, ale i územím špehovacích robotů, kteří znají každý náš krok na síti, a rejdištěm zákeřných trollů, chrlících dezinformace. O tom vypráví technothriller od amerického spisovatele Davida Yoon, dříve programátora, kde internet ovládá už jen pět globálních firem od sociální sítě Wren po operační systém Quartz. Jména jsou sice fiktivní, ale jisté analogie pozná asi každý.

Verze Nula je skupina hackerů, kterou založí bývalý vývojář Wrenu – Max a Akiko, již mají v úmyslu vrátit internetu původní svobodu, přetvořit ho v něco lepšího, a tím se očistit od toho, na čem se sami podíleli. Do cesty se jim však připele ještě jedna osoba – záhadný mediální magnát Pilot Markham, jenž jim nabídne podporu. Ten však ve svém počinání skrývá jiný záměr. Rozhodl se internet zničit jednou provždy. Děj tak dostane zcela jiný spád a z hackerského příběhu se stává drama uprostřed zasněžených hor. Po zničení sítě se tak život na chvíli vrací k poklidnému rytmu. Svět ale už nebude nikdy takový jako dřív.

Moon tak ve své knize výstižně popsal současný internet coby monopolizovaný systém vlastněný jen několika mála jedinci, již o svých uživateli shromažďují obrovská kvanta soukromých dat, a tím na nich vydělávají miliardy. Příběh se tedy v základu až příliš podobá dnešní realitě. Přejde i v ní podobná virtuální revoluce, nebo se kyberprostor promění v jednu velkou dystopickou platformu mrtvých duší ovládanou algoritmy?